

Monumentnummer*: 516901

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 18 september 2000
Kadaster deel/nr 82970/135

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Arnhem Arnhem Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Arnhem Spijkerkwartier

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Arnhem Q 4338

Omschrijving**

Inleiding

HERENHUIS met HEKWERK in oorspronkelijk vrijstaand hoekpand, waarin zich thans een dansschool en een woonhuis bevinden, gebouwd tussen 1880 en 1890 in eclectische stijl met neorenaissance-invloeden. In 1921 is naar ontwerp van J.C. Eich tegen de achtergevel aan de Prins Hendrikstraat een dansschool gebouwd, die stijlinvloeden vertoont van de Amsterdamse School. De ingang van de dansschool bevond zich links van het pand. Deze ingang is echter door de aanbouw, die in de zestiger jaren tegen de linkerzijgevel is geplaatst, aan het oog onttrokken of verdwenen. De aanbouw uit de zestiger jaren komt niet voor bescherming in aanmerking.

Het herenhuis is gelegen in de noordelijke gevelwand van de Parkstraat op de hoek met de Prins Hendrikstraat in het Spijkerkwartier, een grotendeels in het laatste kwart van de 19de eeuw aangelegde woonwijk, waarvan het zuidelijk deel voornamelijk met herenhuizen is bebouwd. Het Spijkerkwartier ontleent haar naam aan het landgoed het "Geldersch Spijker", dat hier oorspronkelijk lag. In de Kastanjelaan staan nog twee hardstenen hekposten behorend bij de ingang van het landgoed, waarvan het huis lag op de plaats waar nu de kruising van de Parkstraat met de Prins Hendrikstraat ligt. De laatste eigenaresse van het landgoed Mej. H. Koops sloot in 1865 een overeenkomst met de Gemeente over de aanleg van een nieuwe straat over een deel van haar eigendom. Dit westelijk gedeelte van de Parkstraat, bebouwd tussen 1865 en 1872, eindigde in het oosten bij het oude landhuis. In 1878 verkocht Mej. Koops

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

het landgoed aan de gemeente. Na afbraak van het landhuis werd de Parkstraat naar het oosten verlengd en een nieuwe, de Parkstraat kruisende, straat aangelegd tussen de Spijkerstraat en de Boulevard Heuvelink, de huidige Prins Hendrikstraat. De bebouwing van Prins Hendrikstraat, het middengedeelte van de Parkstraat en de noordzijde van het oostelijk gedeelte van de Parkstraat vond hoofdzakelijk plaats in de periode 1878-1889 en werd overgelaten aan particulieren. Mej. Koops betrok zelf het nieuw gebouwde hoekpand Parkstraat 47, dat zij Villa Gelders Spijker noemde. Het pand Parkstraat 50 bevindt zich op de tegenoverliggende straathoek en vormt de tegenhanger van Parkstraat 47. Beide herenhuizen zijn gebouwd in dezelfde tijd en stijl, bezitten hetzelfde aantal bouwlagen en ongeveer gelijke afmetingen en zijn beide voorzien van een afgeschuinde hoek aan de zijde van de kruising. De twee andere hoekpanden aan de kruising zijn overigens ook in dezelfde tijd gebouwd en voorzien van een afgeschuinde hoek.

Parkstraat 47 bezit aan beide straten een smalle, door een smeedijzeren hekwerk begrensde strook tuin.

Omschrijving

Oorspronkelijk vrijstaand woonhuis op rechthoekige, vrijwel vierkante, plattegrond met afgeschuinde hoek. De hoek is kleiner dan 90°, omdat de zijgevel de richting van de Prins Hendrikstraat volgt en deze niet loodrecht op de Parkstraat aansluit. De linkerzijgevel is verbonden met het aangrenzende blok herenhuizen d.m.v. een aanbouw uit de jaren zestig, welke niet voor bescherming in aanmerking komt. Tegen de achtergevel is in de jaren twintig een éénlaags aanbouw in Amsterdamse Schoolstijl geplaatst.

Het pand bevat een souterrain, twee bouwlagen en een zolderverdieping onder een afgeplat schilddak gedekt met gesmoorde opnieuw verbeterde Hollandse pannen. Op de afgeschuinde hoek bevindt zich één witgeschilderde houten dakkapel met pilasters, ingezwenkte wangen, hoofdgestel en segmentvormig fronton met geprofileerde omlijsting en een bladvormig ornament.

De aan de straat grenzende gevels en het voorste gedeelte van de linker zijgevel zijn opgetrokken in rode baksteen, gemetseld in kruisverband. Zij worden horizontaal geleed door een hardstenen plint en waterlijst, gepleisterde speklagen ter hoogte van souterrain en bel-etage, een gepleisterde geprofileerde cordonlijst en een gepleisterd gekornist hoofdgestel, dat wordt afgesloten met een geprofileerde, gekorniste kroonlijst. De verticale geleiding geschiedt d.m.v. gepleisterde blokkettingen op de hoeken van de gevels en het risaliet. De blokkettingen zijn ter plekke van het souterrain van hardsteen. De achtergevel en het achterste deel van de linkerzijgevel zijn gepleisterd.

De asymmetrisch ingedeelde VOORGEVEL telt twee traveeën, waarvan de linker een risaliet vormt, en uiterst links een ver terugliggende travee. Hierin bevindt zich de ingangspartij met een dubbele paneeldeur met segmentvormige frontons, ramen met smeedijzeren roosters, een geprofileerd kalf en een bovenlicht, afgesloten door een uit gepleisterde blokken bestaande strek met een geornamenteerde sluitsteen. Voor de deur bevindt zich een trap met hardstenen aantreden en gepleisterde zijkanten met hardstenen afdekplaten en één smeedijzeren leuning. De afdekplaten sluiten aan op de hardstenen waterlijst, die zich tussen begane grond en souterrain bevindt. Bovenop de ingangspartij ligt een balkon met gewijzigde balustrade en een dubbele paneeldeur met bovenlicht in een gepleisterde getande omlijsting, afgesloten door een strek met geornamenteerde sluitsteen. Hierboven bevindt zich een schouderboogvormig afgesloten, gepleisterd veld.

In het souterrain is ieder travee voorzien van een venster met stolpraam, een hanekam van hardstenen blokken met een sluitsteen met diamantkop en een getande omlijsting van hardstenen blokken.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Op de bel-etage bevinden twee vensters met gepleisterde omlijsting, afgesloten door een strek van gepleisterde blokken met een geornamenteerde sluitsteen en een geprofileerde kroonlijst. De vensters zijn voorzien van schuiframen en bezitten aan de onderzijde een gepleisterd veld met rozet in het midden.

De twee vensters op de eerste verdieping bezitten blokketting omlijsting, afgesloten door een strek met geornamenteerde sluitsteen. Hierboven bevindt zich een schouderboogvormig afgesloten, gepleisterd veld. De vensters zijn voorzien van stolpramen en bezitten aan de onderzijde een gemetseld veld met gepleisterde blokken. De hoektravee is op dezelfde wijze gedetailleerd als de voorgevel. Op de eerste verdieping bevindt zich echter geen venster, maar een dubbele balkondeur met bovenlicht. Het balkon, voorzien van een houten balustrade met gesneden balusters, rust op geornamenteerde consoles. Het fries is voorzien van een opschrift in goudkleurige letters: "VILLA, GELDERS SPIJKER" De nagenoeg symmetrisch ingedeelde RECHTER ZIJGEVEL telt twee traveeën. Het souterrain bezit twee vensters met stolpramen, een hardstenen getande omlijsting, afgesloten door een hardstenen hanekam met een sluitsteen, die is voorzien van een diamantkop. De vensters op de bel-etage en op de verdieping zijn op dezelfde wijze gedetailleerd als de vensters in de voorgevel. De muurdam rechts van de vensters is breder dan de linker muurdam.

Het asymmetrisch ingedeelde voorste gedeelte van de LINKER ZIJGEVEL bezit rechts één venster op de bel-etage en één op de verdieping. Deze zijn op dezelfde wijze gedetailleerd als de vensters in de voorgevel en de rechter zijgevel. Links boven bevindt zich een dubbele balkondeur die toegang geeft tot het balkon boven de ingangspartij. Deze deur is op dezelfde wijze gedetailleerd als de andere op dit balkon uitkomende deur. De symmetrisch ingedeelde ACHTERGEVEL bezit op de eerste verdieping twee vensters met T-schuiframen en persiënnes, waartussen zich een kleiner venster met 2-ruits raam bevindt.

De éénlaags AANBOUW tegen de achtergevel is opgetrokken in baksteen, gemetseld in kruisverband. De straatgevel is symmetrisch ingedeeld en telt vier traveeën. De gevel is voorzien van een in staand verband gemetselde plint en wordt afgesloten door een steeds verspringende rand van siermetselwerk. Iedere travee bezit een groot venster. De vensters worden van elkaar gescheiden door enkele malen naar voren springende muurdammen voorzien van siermetselwerk en een boven de gevellijn uitstekende bekroning. De vensters zijn voorzien van 3-ruits bovenlichten en hardstenen onderdorpels.

De tuin wordt van het trottoir gescheiden door een smeedijzeren HEKWERK beëindigd met een gietijzeren zuiltje.

Waardering

Vrijstaand HERENHUIS met HEKWERK uit ca. 1880-1890 met aanbouw uit 1921 van J.C. Eich.

- Van architectuurhistorisch belang als een goed en gaaf voorbeeld van een herenhuis in eclectische stijl met neorenaissance-invloeden met bijzondere esthetische kwaliteiten zoals gave verhoudingen en een rijke ornamentiek. De aanbouw tegen de achtergevel uit 1921 met stijlinvloeden van de Amsterdamse School sluit qua maatverhouding, materiaal- en kleurgebruik, ondanks het stijlverschil, goed aan bij het oorspronkelijke herenhuis.

- Van stedenbouwkundige waarde vanwege de ligging op de kruising van de Parkstraat en de Prins Hendrikstraat, waar alle vier de hoekpanden zijn voorzien van een afgeschuinde hoek. Bovendien vormt het pand samen met het pand Parkstraat 50, dat gebouwd is in dezelfde tijd en stijl en ongeveer van gelijke grootte is, de toegang tot het westelijk gedeelte van de Parkstraat, één van de voornaamste en meest gaaf bewaard gebleven straten in het Spijkerkwartier, een wijk die grotendeels is aangelegd in het laatste kwart van de 19de eeuw en waarvan het zuidelijk gedeelte voornamelijk is bebouwd met herenhuizen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Welzijn, kunst en cultuur

Woonhuis(K)

Functie

Balletstudio

Woonhuis